

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduse nr 169
„Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse
SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ muutmise korralduse
eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Korraldusega muudetakse Valitsuse 16. mai 2020. a korraldust nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ redaktsiooni avaldamismärkega RT III, 17.03.2022, 2 tulenevalt 22. veebruaril 2022. a vastu võetud Euroopa Liidu Nõukogu soovitusel (EL) 2022/290, millega muudetakse nõukogu soovitusel (EL) 2020/912 Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piiramise ja sellise piirangu võimaliku kaotamise kohta (edaspidi *nõukogu soovitus*) ja mis jõustus 1. märtsil 2022. a Soovitusel lähtuvalt muudetakse kolmandast riigist saabuvatele alaealistele isikutele kehtestatud nõudeid. Muudatuste eesmärk on lihtsustada senist regulatsiooni ning leevendada riigipiiri ületamisele seatavaid nõudeid.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Riigikantselei, Siseministeriumi ning Politsei- ja Piirivalveameti ametnikud.

2. Korralduse sisu

Korraldus kehtestatakse riigipiiri seaduse § 17 lõike 1 punkti 1 ning nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 punkti 3 ning lõigete 3 ja 6 alusel.

Nõukogu soovitusel on välja toodud, et arvestades vaktsineerituse taseme tõusu kogu maailmas, on asjakohane kaaluda järkjärgulist üleminekut praeguselt hübriidselt riigi-/isikupõhiselt lähenemisviisilt ainult isikupõhisele lähenemisviisile. See tähendab, et kui senise lähenemise kohaselt on vaadatud ennekõike, kust isik saabub, siis käesoleva korraldusega lähtutakse enam isiku staatusest (vaktsineeritus, haiguse läbi põdenud staatus või negatiivne testi tulemus) või reisi eesmärgist. Kuna praegu leidub siiski veel kolmanda riiki, mille juurdepääs vaktsiinidele on piiratud või mille elanike vaktsineerituse tase on madal, on asjakohane kolmandate riikide kohta säilitada teatavad piirangud, mis aitavad tõkestada nakkuse levikut reisimisel ning toetavad vaktsineerimise taseme tõusu.

Muudatuste jõustumisel on riigipiiri õigus ületada ilma täiendavate piiranguteta lisaks Eesti kodanikele, isikutele, kellel on Eesti elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht rahvastikuregistri järgi on Eestis, ning isikutele, kellele kohalduvad korralduse punktides 2–10 toodud reisi eesmärgist tulenevad erandid, ka isikul, kes on Euroopa Liidu, Euroopa Majanduspiirkonna, Šveitsi Konföderatsiooni, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi, Andorra Vürstiriigi, Monaco Vürstiriigi, San Marino Vabariigi või Vatikani Linnriigi (Püha Tool) kodanik, elanik ning pikaajalist viisat omav isik, ja tema perekonnaliikmetel ning isikutel, kes saavad nendest riikidest.

Isikutel, kes saavad eespool nimetatud riikidest (n-õ kolmandad riigid) ja ei ole eespool nimetatud riikide kodanikud, elanikud või pikaajalist viisat omavad isikud, on õigus riigipiiri Eestisse sisenemise eesmärgil ületada, kui nad tõendavad, et on COVID-19 haiguse vastu vaktsineeritud, COVID-19 haiguse läbi põdenud või tervishoiuteenuse osutaja on neile teinud 48 tundi enne piiri ületamist RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi ja selle tulemus on negatiivne.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 1 tehakse normitehnilised muudatused, millega hõlmatakse punkti 12¹ regulatsioon punkti 10¹ regulatsioonis ja seetõttu sõnastatakse punkt 10¹ uuesti. Uuesti sõnastatud punkti 10¹ kohaselt on riigipiiri lubatud Eestisse sisenemise eesmärgil ületada Euroopa Liidu, Euroopa Majanduspiirkonna, Šveitsi Konföderatsiooni, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi, Andorra Vürstiriigi, Monaco Vürstiriigi, San Marino Vabariigi või Vatikani Linnriigi (Püha Tool) kodanikul, elanikul ning pikaajalist viisat omaval isikul ja tema perekonnaliikmel tingimusel, et neil ei esine haigusnähte. Samuti on riigipiiri lubatud ületada isikutel, kes saavad eelnimetatud riikidest, sõltumata nende kodakondsusest, tingimusel, et neil ei esine haigusnähte. Varasema punkti 12¹ regulatsiooni kohaselt oli riigipiiri lubatud ületada isikutel, kes saabusid Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigist või Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigist. Seega laiendab uus regulatsioon lähteriikide hulka, kust saabudes võib Eesti riigipiiri ületada, Šveitsi Konföderatsiooni, Andorra Vürstiriigi, Monaco Vürstiriigi, San Marino Vabariigi ja Vatikani Linnriigi (Püha Tool) võrra. Muudatuse eesmärk on lihtsustada senist regulatsiooni ning ühtlustada nõudeid.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 2 tunnistatakse punktid 12¹–12⁵ kehtetuks. Kehtetuks tunnistatavate punktidega on sätestatud eraldi kategooriad, mille korral on lubatud riigipiiri Eesti riiki sisenemise eesmärgil ületada. Tulenevalt korralduse punkti 1 alapunktis 3 tehtavast muudatusest, millega täiendatakse punktis 12⁶ loetletud riigipiiri ületamise aluseid kolmandast riigist saabujatele, ei ole kehtetuks tunnistatavates punktides sätestatud erandid enam vajalikud, sest vastavatele isikute rühmadele on loodud alternatiivne alus riigipiiri ületamiseks.

Punkt 12¹ tunnistatakse kehtetuks, sest punkti 12¹ regulatsioon hõlmatakse uuesti sõnastatud punkti 10¹ regulatsioonis (vt punkti 1 alapunkti 1 selgitusi ülal).

Punkti 12² kohaselt on riigipiiri lubatud ületada isikutel, kes saavad kolmandast riigist või on kolmanda riigi kodanikud, mille andmed on avaldatud kriis.ee veebilehel, ja kes on selle riigi õiguse kohaselt selle riigi elanikud. Nimetatud sätte all on silmas peetud Euroopa Liidu Nõukogu soovitus (EL) 2020/912 Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piiramise ja sellise piirangu võimaliku kaotamise kohta (ELT L 208I, 1.7.2020, lk 1–7) lisa 1 nimekirja. Lisa 1 nimekirja riikidest saabujatel peaksid nõukogu soovitus kohaselt võimaldama Euroopa Liidu liikmesriigid riigipiiri ületada hoolimata sellest, kas tegemist hädavajalikul või mittehädavajalikul eesmärgil reisimisega. Kuna kolmandatest riikidest saabujatele nähakse ette võimalus riigipiiri ületada RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi negatiivse tulemuse alusel, mis on efektiivsem meede viiruse leviku tõkestamiseks kui lähteriigipõhine eristamine, ei ole lisa 1 nimekirja riikidest saabujatele erandit kehtestav säte enam põhjendatud. Samuti on nõukogu soovituses märgitud, et pärast 30. aprilli 2022. a on kavas soovitus 2020/920 üle vaadata eesmärgiga jätta välja lisa 1, võttes arvesse vaksineerituse taseme tõusu kogu maailmas. Komisjon peaks esitama nõukogule aruande ja vajaduse korral ettepaneku lisa 1 väljajätmiseks. Sellega kaasnevalt tunnistatakse kehtetuks ka punkt 12⁴, millega nähakse ette, et punktis 12² sätestatud kohaldatakse vaid riikide puhul, mis võimaldavad vastastikust isikute liikumist Eesti Vabariigiga.

Kehtiva korralduse punktid 12³ ja 13¹ tunnistatakse samuti kehtetuks. Nimetatud punktide kohaselt on isikul õigus riigipiiri ületada, kui tal ei esine haigusnähte ja ta saabub kolmandast riigist töötamise või Eestis registreeritud õppeasutuses õppimise eesmärgil ning tervishoiuteenuse osutaja on talle teinud 72 tundi enne Eestisse saabumist COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 RT-PCR testi või kuni 48 tundi enne Eestisse saabumist COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse Euroopa Liidu terviseohutuse komitee

heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi, mille tulemus on negatiivne. Kuna punkti 12⁶ muudatusega sätestatakse, et kolmandast riigist saabumisel võib riigipiiri ületada muu hulgas juhul, kui 48 tundi enne Eestisse saabumist on tehtud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD test ja selle tulemus on negatiivne, ei ole enam vajalik eraldi sättes kehtestada õppimise ja töötamise jaoks erandit, mille tingimused on samad kui muul eesmärgil riigipiiri ületamisel. Kirjeldatud muudatusega kaasnevalt tunnistatakse ka kehtetuks punkt 12⁵, millega nähti ette õigus riigipiiri ületada, sõltumata saabumise või kodakondsuse järgest riigist, punkti 12³ alusel Eestisse iduettevõttes, tippspetsialistina või info- ja kommunikatsioonitehnoloogia erialasel ametikohal tööle asuva isiku perekonnaliikmetele. Ka neil isikutel on edaspidi võimalik muu hulgas SARS-CoV-2 RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi negatiivse tulemuse alusel riigipiiri ületada.

Oluline on, et test oleks tehtud võimalikult vahetult, kuid mitte rohkem kui 48 tundi enne piiriületamist. See ajaline piirang on põhjendatud, kuna ülemaailmselt domineerivalt leviva omikrontüve inkubatsiooni periood on ca kolm päeva¹ ning nakatunud inimene võib olla nakkusohtlik kuni 1,5 päeva enne sümptomite teket. Seetõttu võimaldab 48 tundi enne reisi algust tehtud test ennetada reisimise vältel nakkuse edasi kandmise ja Eestisse sisse toomise riski.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 3 muudetakse punkti 12⁶ sõnastust ja lisatakse kolmandatest riikidest saabumisel riigipiiri ületamise alusena COVID-19 haiguse läbipõdemise tõendamine ja SARS-CoV-2 RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi negatiivne tulemus. Kolmandate riikide all on nimetatud sättes peetud silmas riike, mis ei ole kajastatud punktis 10¹. Nimetatud nõuded ei kehti isikule, kes küll saabub kolmandast riigist, kuid on punktis 10¹ nimetatud riigi kodanik, elanik või pikaajalist viisat omav isik või tema perekonnaliige. Kuivõrd perekonnaliikme määratluse alla kuuluvad isikud, kes ise vastavat kodakondsust ei oma, tuleb lähtuda põhimõttest, et kolmanda riigi kodanikul peab olema seaduslik alus riiki sisenemiseks ja riigis viibimiseks. Perekonnaliikmena käsitatakse seega isikuid, kellele väljastatakse vastav viisa. Elaniku staatust on võimalik isikul tõendada elamisluba või -õigust tõendava dokumendiga.

Kolmandatest riikidest saabumisel COVID-19 haiguse läbipõdemise tõendamine riigipiiri ületamise alusena lisatakse lähtuvalt nõukogu soovituselt. Nõukogu soovitus lähtub eesmärgist täiendavalt lihtsustada kolmandatest riikidest Euroopa Liitu saabumist.

Lisaks täiendatakse punkti veel SARS-CoV-2 RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi negatiivse tulemuse kui riigipiiri ületamise alusega. Nõukogu soovitus on ette nähtud, et üle 6-aastastel ja alla 18-aastastel lastel peaks olema võimalik reisida tingimusel, et nad on enne reisile asumist saanud RT-PCR testi negatiivse tulemuse. Korraldusega nähakse ette regulatsioon, mille kohaselt kohaldatakse testi negatiivset tulemust riigipiiri ületamise alusena kõigile isikutele alates 12. eluaastast. Alla 12-aastastele ei rakendu piiriületamisel lisanõuded sõltumata sellest, millisest riigist nad saavad või millise riigi kodakondsus neil on. Selliselt ühtib käesoleva korralduse regulatsioon 23. augusti 2021. a vastu võetud korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ regulatsiooniga, mille kohaselt ei kohaldata alla 12-aastastele riigipiiri ületamise järgset isolatsiooni. Ettenähtud regulatsiooniga on täidetud

¹ <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1411031/retrieve> (kättesaadav seisuga 30.03.2022)

nõukogu soovitusel sätestatud leevendus alaealiste reisimise tingimustele, kuid ühtlasi leevendatakse ja lihtsustatakse riigipiiri ületamist üldisemalt, sest testi negatiivse tulemuse alusel lubatakse riigipiiri ületada ka täiskasvanutel. RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi negatiivse tulemuse nõue on efektiivsem meede viiruse leviku tõkestamiseks kui lähteriigipõhine eristamine ning seda meedet on seetõttu asjakohane laiendada ka täisealistele reisijatele.

Punkti 12⁶ alapunktides 2–6 sätestatud asjaolude tõendamiseks peab isik esitama tõendi, mis on ladina või slaavi tähestikus, eesti, vene või inglise keeles ja millel on kajastatud isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood või muu identifitseeriv tunnus, tervishoiutöötaja ees- ja perekonnanimi ja registrikood, allkiri, tempel või muu kinnitav märgend ning:

- 1) SARS-CoV-2 RT-PCR või Euroopa Liidu terviseohutuse komitee heaks kiidetud SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi tõendi korral testi tegemise koht, aeg, tegija ning viimase rekvisiidid, testi meetodika ning testi tulemus;
- 2) COVID-19 haiguse vastase vaktsineerimise tõendi korral vaktsiini tootenimetus, vaktsiini müügiloa hoidja või tootja, järjekorranumber mitme vaktsiinidoosi korral ning dooside koguarv vaktsiiniseerias; vaktsineerimise kuupäev, riik, kus vaktsiin manustati;
- 3) läbipõdemise tõendi korral haigus või haigustekitaja, mille tõendi omaja on läbi põdenud (COVID-19 ehk SARS-CoV-2 või mõni selle variantidest), tõendi omajale esimese positiivse tulemuse andnud SARS-CoV-2 RT-PCR testi või SARS-CoV-2 antigeen-RTD testi tegemise või diagnoosi panemise kuupäev ja riik, kus test tehti.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 4 tunnistatakse kehtetuks korralduse punkt 13¹, mille kohaselt on lubatud Eestisse sisenemise eesmärgil riigipiiri ületada punktides 12³ (õppima või töötama) ja 12⁵ (perekonnaliige) nimetatud isikutel, kui nad täidavad sättes ette nähtud testimise nõudeid. Kuna punktid 12³ ja 12⁵ tunnistatakse kehtetuks ning punkti 12⁶ luuakse alus, mille kohaselt saab sõltumata piiri ületamise eesmärgist ületada Eesti riigipiiri ka testi negatiivse tõendi alusel, on asjakohane tunnistada punkt 13¹ kehtetuks.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 5 tunnistatakse kehtetuks korralduse punkt 17¹, mille kohaselt avaldati punktis 12² nimetatud riikide loetelu koos punktis 12⁴ nimetatud teabega kriis.ee veebilehel. Kuna punkt 12² tunnistatakse kehtetuks, ei ole vajalik sätestada vastava teabe avaldamist.

Korralduse koostamisel hinnati lisaks kõiki teisi korralduse nr 169 nõudeid ja piiranguid ning nende jätkuvat vajalikkust. Muutmata jäänud piirangud on jätkuvalt vajalikud korralduse punktis 1 nimetatud põhjusel ja korralduse eesmärkide saavutamiseks. Hospitaliseerimist arvestava riskimaatriksi järgi on 28. märtsi 2022. a seisuga koroonaviiruse leviku riskitase kõrge. Võrreldes eelnevate nädalatega oli haigestumise languse tempo aeglustunud, kuid siiski võrdlemisi kõrge ehk 16%. Haigestumine oli langustrendis kõikides maakondades ja vanusrühmades. Olulist langust oli märgata ka üle 60-aastaste hulgas (27%), millest võib järeldada, et lähinädalatel hospitaliseerimist vajavate inimeste arv langeb. 28. märtsi 2022. a seisuga on seitsme päeva keskmine hospitaliseeritute arv 35,2 ning kokku on hospitaliseeritud 355. Sekvenerimise andmetel on omikron-tüve osakaal ringlevatest tüvedest ca 99%, mis on sarnane teiste Euroopa riikidega.

Kehtima jäävad piirangud on jätkuvalt erinevate alternatiividega võrreldes sobivad, vajalikud ja mõõdukad, pidades samal ajal silmas soovitud eesmärkide kaalukust (inimeste elu ja tervis, tervishoiusektori võimekus ning riigi põhiseaduslike ülesannete täitmise võimekus) ning

inimeste õigusi ja vabadusi. Kõiki piiranguid hinnatakse regulaarselt ning muudetakse kohe, kui muutuvad piiranguid õigustavad objektiivsed alusandmed.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette, et korraldus jõustub 1. aprillil 2022. a.

Korralduse punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Taimar Peterkop
Riigisekretär